

Vlaams
Parlement

ingediend op **976** (2016-2017) – Nr. 2
21 december 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Bart Nevens

over het voorstel van resolutie

van Elisabeth Meuleman, Bruno Tobback, Björn Rzoska en
Joris Vandenbroucke

betreffende de compensatieplicht bij ontbossing

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Katrien Partyka;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Documenten in het dossier:

976 (2016-2017) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

1030 (2016-2017) – Nr. 1: Verslag van de gedachtewisseling

INHOUD

I.	Toelichting door de indieners.....	4
II.	Bespreking.....	7
	1. Tussenkost van Valerie Taeldeman	7
	2. Tussenkost van Bart Nevens	7
	3. Tussenkost van Gwenny De Vroe.....	7
	4. Repliek van de indieners	7
III.	Stemming.....	8

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 29 november 2016 het voorstel van resolutie van Elisabeth Meuleman, Bruno Tobback, Björn Rzoska en Joris Vandenbroucke betreffende de compensatieplicht bij ontbossing (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 976/1).

Voorafgaand aan deze behandeling hield de commissie op 29 november 2016 ook een gedachtewisseling over de Boswijzer en het Bossencompensatiefonds met Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw en Marleen Evenepoel, administrateur-generaal en Carl De Schepper, expert algemeen beleid, van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1030/1)

I. Toelichting door de indieners

De bestaande boscompensatieregeling

Elisabeth Meuleman licht het voorstel van resolutie over de compensatieplicht bij ontbossing toe. Vlaanderen is een van de minst bosrijke regio's van Europa, met een gemiddelde dat het driemaal slechter doet dan het Europees gemiddelde. Bovendien is er een slechte ruimtelijke spreiding en zijn de bossen sterk versnipperd. Er zijn nog weinig grote boscomplexen. Om de bossen te vrijwaren geldt een ontbossingsverbod, ingevoerd met het Bosdecreet van 13 juni 1990. Bos kappen werd zo nog enkel mogelijk met een vergunning of ontheffing. Er werd tevens een compensatiemechanisme opgezet, met name het Bossencompensatiefonds.

Doorlichting door het Rekenhof

Op 27 april 2016 publiceerde het Rekenhof het rapport 'Ontbossing en compensatie: uitvoering van de compensatieplicht bij ontbossing en werking van het Bossencompensatiefonds' (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 37-D/1). Het plaatste verscheidene scherpe kanttekeningen bij het systeem. Voor de periode 2000-2014 werd een vergunning tot ontheffing van het ontbossingsverbod afgeleverd voor 3421 hectare. 455 hectare werd vrijgesteld van compensatieplicht. Voor 1520 hectare moest er worden herbebost in natura en 2340 hectare zou financieel worden gecompenseerd.

De groep die kiest voor de laatste vorm van compensatie is opvallend groter dan de groep die kiest voor compensatie in natura. Naar oppervlakte gerekend, wordt ongeveer 60 percent financieel gecompenseerd. Van de compensatie in natura bleek 74 percent correct gebeurd, maar 24 percent leverde een slecht resultaat. Het Rekenhof concludeerde daaruit dat de compensatieplicht in natura wel wordt uitgevoerd, maar niet altijd tot een goede uitkomst leidt.

Wat betreft het Bossencompensatiefonds en de bebossingsopdracht, merkt het Rekenhof vooral op dat er een aanzienlijke achterstand is. 54 percent van de middelen in het Bossencompensatiefonds is gebruikt, zij het om slechts 30 percent van de bebossingsopdracht te realiseren. Terreinen zijn aangekocht maar slechts 50 percent ervan zijn intussen bebost. Het komt erop neer dat van de bebossingsopdracht slechts 15 percent effectief gerealiseerd is.

Maatregelen van de regering

Er zijn intussen een aantal maatregelen goedgekeurd om dat te verhelpen. Zo wil men de basisbosbehoudsbijdrage optrekken. Er is een principiële goedkeuring, maar dat ontwerpbesluit is nog niet uitgewerkt.

Knelpunten

Knelpunten zijn onder meer het verwerven van gronden en artikel 4 van het besluit dat ontbossing en de ontheffing regelt. Het stipuleert dat gronden voor bebossing uitvoering moeten vinden in gebieden met als planologische bestemming groengebied, natuurontwikkelingsgebied, parkgebied, buffergebied, bosgebied, bosuitbreidingsgebied, agrarisch gebied in de ruime zin, recreatiegebied, gebied voor gemeenschapsvoorzieningen enzovoort.

Ander knelpunt is de dataverwerking, monitoring en handhaving van de boscompensatieregeling. Het Rekenhof heeft er heel wat vragen bij. Zo gebeurt de invoering in de ontbossingsdatabank onnauwkeurig en is het onmogelijk om er een rechtstreeks rapport uit te trekken. Dat belemmert een degelijke evaluatie van het beleid. Er zijn geen kwaliteitsaudits en standaardprocedures ontbreken. Medewerkers beschikken niet altijd over de relevante gegevens bij advisering over een aanvraag tot ontheffing van het kapverbod. Resultaat van al die tekortkomingen is een sluipende ontbossing. Men heeft ook niet de zekerheid dat de bosbehoudsbijdrage effectief in het fonds gestort werd. Het Rekenhof merkt ook op dat een gestandaardiseerd beoordelingskader ontbreekt voor beroepsprocedures in geval van afwijkende of onvolledige beslissing van de vergunningverlener.

De opvolging van de afspraken in het kader van het plan van aanpak voor ruimtelijk bedreigde bossen is een ander punt. Vlaanderen telt zowat 63.000 hectare zonevrije bossen. Daarvan behoort 20.000 hectare tot de meest waardevolle bossen en die scoren zeer hoog op een aantal cruciale parameters. Voor 12.000 hectare acht het ANB proactieve bescherming absoluut noodzakelijk. Daartoe is er wel een engagement en een principesakkoord binnen de Vlaamse Regering, maar nog geen uitvoering.

In de quotering van de projectoproepen is er een groot verschil in beoordeling tussen de diverse provincies. De beoordelingscriteria zijn meermaals gewijzigd en omvatten soms vage omschrijvingen. Op basis van een bevraging van de lokale overheden zijn knelpunten gedetecteerd. Ze zijn opgenomen in het voorstel van resolutie.

Voorts zijn de budgetten voor 2015 gehalveerd en dan weer iets opgetrokken. Er is ruimte voor snellere bebossing.

Voorstel van resolutie

Het Rekenhof formuleerde ook 11 concrete aanbevelingen inzake ontbossing en compensatie. Op basis daarvan is het voorstel van resolutie opgesteld, nauw aansluitend op die aanbevelingen. Het voorstel van resolutie is zeer haalbaar en Elisabeth Meuleman vraagt dan ook algemene ondersteuning om stappen vooruit te kunnen zetten met bebossing in Vlaanderen. Rekening houdend met het verslag van het Rekenhof en de gedachtewisseling hierover, het voorontwerp van besluit met betrekking tot nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van verbod op ontbossing van 7 juli 2016 en met het advies van de Milieu en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) over het besluit van de Vlaamse Regering inzake de bosbehoudsbijdrage en de ruimtelijk bedreigde bossen, vragen de indieners de Vlaamse Regering:

- om werk te maken van de verdere beperking van ontbossingsmogelijkheden door een versnelde uitvoering van de definitieve vaststelling van de kaart van de toplaag met de meest kwetsbare waardevolle bossen en door het uitvaardigen van een omzendbrief, gericht aan de lokale overheden in het kader van

- een reactieve aanpak van de bescherming van zonevreemde bossen. Het lid stelt dat die er komt, maar dat men dat versneld wil zien gebeuren;
- bijkomende en verdergaande maatregelen om tot compensatie van ontbossing te komen door bijsturing van de boscompensatieregeling zodat ze ook effectief tot compenserende bebossing leidt. De compensatie in natura kan aantrekkelijker worden gemaakt door in begeleiding en ondersteuning te voorzien bij verwerving van gronden en bosaanplant. De vergunningsprocedure voor bebossing zou moeten worden vereenvoudigd tot één geïntegreerde vergunningsaanvraag. De bosbehoudsbijdrage wil men opgetrokken zien tot minimum een voldoende hoog niveau, gebaseerd op de effectieve waarde van gronden in het buitengebied. Dat moet het fonds in staat stellen om de bebossingopdracht waar te maken. Een automatische indexering van de bijdrage wordt eveneens gevraagd, om de marktconformiteit te garanderen. De financiële steun voor boscompensatieprojecten, uitgevoerd door lokale overheden, regionale landschappen, bosgroepen, terreinbeherende verenigingen of geëngageerde landeigenaars, zou moeten stijgen tot een marktconform niveau;
 - het opstellen van een plan van aanpak om de mogelijkheden tot bebossing te vergroten, met een actieplan met duidelijke tijdschikking om de grote achterstand in boscompensatie weg te werken en dat in voldoende middelen voorziet, het vrijmaken van capaciteit en middelen opdat de bosuitbreidings-teams bij het Agentschap voor Natuur en Bos een succesvolle doorstart kunnen maken, het opheffen van de beperkende bepaling in artikel 4 van het besluit rond ontbossing en compenserende bebossing die handelt over de ruimtelijke bestemming van bebossingsprojecten in overeenstemming met artikel 4, §3, van het Veldwetboek en de principes van de ruimteboekhouding en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV);
 - een reglementair kader voor toekomstige projectoproepen, met ontvankelijkheidsvoorwaarden en beoordelingscriteria die een uniforme beoordeling van projecten garanderen;
 - een decretale verankering van de verplichting tot het opmaken van een jaarrapportage inzake het Bossencompensatiefonds;
 - een meer stringente controle en een handhavingskader voor de uitvoering van de compenserende bebossing;
 - een betere afhandeling van de boscompensatiedossiers door het ANB, dit door standaardisering en uniformisering van de adviesaanvragen aan het agentschap, door reactivatie van de kwaliteitsaudits, door versneld werk te maken van Radicaal Digitaal en door uniformisering van het administratief proces bij de verwerking van de financiële compensatiegronden.

Radicaal efficiënt

Bruno Tobback merkt nog aanvullend op dat de indieners gaan voor Radicaal Digitaal, maar ook voor radicaal efficiënt. Het motto van de indieners is dat het beter is één boom in de grond te hebben dan tien plannen in de lucht. Een aantal zaken zijn al aangekondigd, zoals audit en opvolging, maar moeten nu ook worden uitgevoerd. Zoals de bescherming van de meest kwetsbare waardevolle bossen, waar de reeds lang genomen beslissing van de Vlaamse Regering blijft hangen. Alvast bewaren wat er is, is een minimum.

De projectoproep aan lokale overheden en anderen gebeurt met een vergoeding van 25.000 euro per hectare, terwijl het ANB stelt dat de gemiddelde bebossingsprijs 72.000 euro per hectare bedraagt. Men vermeldt dus een derde van de reële kostprijs. Het lid kan begrijpen dat men van de lokale besturen nog een bijdrage vraagt, maar niet zo voor de regionale landschappen die eigenlijk verenigingen zijn van organisaties die niet over eigen middelen beschikken. Als men daar in een plafond voorziet van 25.000 euro per hectare, dan zal er nooit een hectare worden bebost. Vraag van de indieners is dat de in het parlement

geformuleerde ambities zouden worden gerealiseerd en dat de minister ertoe wordt aangemoedigd de door haar geformuleerde ambities ook uit te voeren. Elke vierkante meter effectieve herbebossing is een gefundeerde besteding van de middelen en vormt ook een te verifiëren vooruitgang in het tegengaan van verlies aan natuurwaarde.

II. Bespreking

1. Tussenkost van Valerie Taeldeman

Valerie Taeldeman meent met haar fractie dat het voorstel van resolutie op bepaalde punten achterhaald is. Ze refereert aan de beleidsbrief Omgeving 2016-2017 en meer bepaald het addendum met het actieplan, dat stoelt op de aanbevelingen van het Rekenhof. Die nog eens overnemen, lijkt derhalve overbodig. Er wordt over teruggekoppeld naar het parlement. De administrateur-generaal van het ANB liet horen dat er een voltijdse ambtenaar voor de nauwgezette opvolging van het actieplan zou worden ingeschakeld.

De kaart met de meest kwetsbare waardevolle bossen is oud nieuws, stelt het lid. Men is ermee bezig, juist op basis van een amendement vanuit de commissie voor Leefmilieu is de aanzet gegeven om dat op te pikken (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 459/3). Ook Valerie Taeldeman betreurt dat er enige vertraging is voor het openbaar onderzoek door nog binnengekomen opmerkingen.

Bij de automatische indexering van de bosbehoudsbijdrage heeft het lid haar bedenkingen. In 2001 is de bijdrage op 1,98 euro per vierkante meter vastgelegd. Met een jaarlijkse indexering zou dat intussen betekenen dat per vierkante meter 2,7 euro gerekend wordt. De bosbehoudsbijdrage is echter in één beweging op 3,5 euro per vierkante meter vastgelegd. Er is dus meer gebeurd dan een automatische indexering.

2. Tussenkost van Bart Nevens

Bart Nevens stelt dat het niet klopt dat de regionale landschappen te weinig middelen krijgen van het ANB om in boscompensatie te voorzien. Ze krijgen wel degelijk minder middelen maar kopen de gronden dan ook niet aan zoals het ANB. De regionale landschappen planten aan op gronden van andere eigenaars, particulieren, verenigingen enzovoort. Ze ontvangen middelen uit het Bossencompensatiefonds om het plantgoed aan te kopen en de beplanting te faciliteren.

3. Tussenkost van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe volgt de redenering dat het voorstel van resolutie op vele punten achterhaald is. Open Vld zal het voorstel dan ook niet steunen.

4. Repliek van de indieners

Elisabeth Meuleman stelt vast dat men het voorstel van resolutie vooral niet wil steunen omwille van het feit dat een aantal zaken in uitvoering is. Voor een aantal zaken zijn er plannen tot uitvoering, zoals de kaart van de meest kwetsbare waardevolle bossen. Ze wijst nog op de vertraging die er opnieuw is. Een aantal maatregelen in het actieplan zullen uitvoering krijgen, maar er zijn ook nieuwe aspecten en principes die in een resolutie helder naar voren kunnen komen, oppert het lid. Dergelijke resolutie komt uit het parlement, houdt het betrokken en moet het beleid een boost geven. Ze wijst erop dat bijvoorbeeld het aantrekkelijker maken van compensatie in natura een goede insteek is. De financiële compensatie bemoeilijkt de zaken. Het aandeel compensatie in natura

verhogen zou derhalve een goede zaak zijn. Ook de vermelde opheffing van de beperking qua ruimtelijke bestemming zou de bebossing ten goede komen, net als het weer activeren van de bosuitbreidingsteams. Elisabeth Meuleman ziet in het voorstel van resolutie nog een duidelijke meerwaarde. Ze kan bepaalde zaken bestendigen en bevestigen en nieuwe principes ondersteunen. Het lid vraagt alsnog algemene steun.

Bruno Tobback sluit zich aan en stelt dat een parlement de opdracht heeft om op de dringende aard van bepaalde zaken te wijzen. Het voorstel van resolutie kan dat doen. Hij vindt alvast het vertrouwen van de meerderheid dat alles dit keer wel goed komt, ontroerend groot, zeker gezien de track record tot op heden. Het voorstel van resolutie kan een sterk signaal geven, meent het lid. Hij hoopt dat men beleidsmatig ook niet liever opteert voor woorden dan voor daden.

III. Stemming

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie betreffende de compensatieplicht bij ontbossing verworpen met 9 stemmen tegen 3.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Bart NEVENS,
verslaggever